

НАПРЪДЪКЪ пазива всяка Слѣбота.

Ирѣдплати.

За година, патрѣ въ Държавата 1
надеждата Дира Златна. За 6 мѣсеца по-
нитъ Турска Дира. За година нѣтъ отъ
надеждата 6 бѣли меджидѣта. За 6 мѣ-
сеца 3 бѣли меджидѣта.

Настоятели отговарятъ за заплатѣтъ и
иматъ на 15 едно, като събератъ отъ 5
помоществанія на горѣ, и на 10 едно,
като събератъ отъ 10 на горѣ.

Съ истичането на настоя-
тели юдинъ са свързва и първото
бѣмисе отъ 10-мѣтъ юдинъ на
Напрѣдъкъ. Умоляватъ са оня отъ
нашитъ почитаемъ спомощество-
тели, на които спомоществованіето
са свързва него време, да благоизво-
лятъ и ни свѣтъ во време изселаятъ
ли и за напрѣдъ да получаватъ въ-
станикѣтъ ни, за да не прикъсвали
испращаніето на листовѣтъ имъ. То-
же са умоляватъ и оня, които е-
ще не сѣ ни платили, да смислятъ
че и за нашитъ работници идѣтъ
празнизи!

Нѣколко въпроси.

Врѣмето, въ което ний живѣемъ,
са хвали и прѣвзвися съ различ-
ни лъскави имена. Девстнайсѣтътъ въкъ
е «въкъ на науката», «въкъ на сло-
бодата и на равенството» «въкъ на
разума и на всеобщото просвѣщеніе.»

И наистинѣ, ако сравни човѣкъ на-
шето столѣтіе съ прѣминилитѣ, той
ще намери: доволно силни доказател-
ства, които потвърждаватъ наименова-
ніята, които оправдаватъ хвалебнитѣ
въспѣвания на 19-то столѣтіе.

Кога човѣкътъ е сполучилъ да са-
спусне най-неустранимо прѣзъ колос-
салнитѣ опасности на океанскитѣ пѣ-
тища? — Въ нашия въкъ. Кога той е
добылъ хвърковатостъ на сокола и
е почналъ да са носи по высочини-
тъ на неизмѣрното пространство? —
Въ нашия въкъ.

Кога той почналъ да говори на по-
добнитѣ си прѣзъ разстоянія на ми-
лиарды часове, прѣзъ исподнитѣ
вериги на планини и прѣзъ без-
крайнитѣ морета? — Въ нашия въкъ.
Кога той гребилъ молниитѣ отъ не-
беснитѣ митологически сили? — Кога
той взе подъ властѣтъ си паритѣ и ги
впрѣгналъ да му работятъ като товари-
и, като прѣносни, съ ужасни бързини,
животни? — Въ нашия въкъ.

А кога са прогласи човѣкческото
равенство? — Кога са припозна сво-
бодата на всѣкото човѣчество? —
Кога са распространили най-широко
свѣтлинитѣ на просвѣщеніето? — Все
въ нашето столѣтіе.

То са знае, нашето столѣтіе напра-
ви най-големитѣ побѣди и надъ при-
родитѣ сили, и надъ общечовѣкческитѣ
грозотѣ, които невѣжество, фанатизмъ
и рутината бѣха възникнали въ свѣта.
А знае са исто тѣй, че всака побѣда
трѣбваше да принася и по нѣкакъвъ
дожъ частіе на страждущето човѣк-
чество, че злочестинитѣ трѣбваше да
намаляватъ а добротѣстнитѣ да са
уголѣмняватъ.

Така трѣбваше да бѣдо, а и та-
ка сѣ стремленіята на всако образо-
вано човѣчество, такава е и исход-
ната точка на всѣкитѣ неговъ непре-
станни залаганія.

По какво говорятъ суровитѣ и не-
уморими факти, когато са възвѣмъ
къмъ тѣхъ и ги попытамы за благо-
дѣтелството и за честитѣ на общес-
твата, какви впечатлѣнія произ-
вождатъ въ насъ свѣрвменнитѣ про-
изшествия въ народѣтъ и въ госпо-
дарствата? Какви заключения би на-
правили безпристрастнитѣ и здраво-
мозъчнитѣ човѣкъ, ако погледне на
междоусобнитѣ картини, които ни
представяватъ свѣрвменнитѣ обще-
ства?

Не до вчера ли са проливали по-
ронъ кръви отъ човѣчески, и то про-
свѣтени, множества, поставени едно
срѣщу друго и възбудени отъ пле-

НАПРЪДЪКЪ

ВЪСТІИТЕ ЗА НАРОДИТЕ, ПОЛИТИЧЕСКИ И КНИЖЕВНИ НОВИНИ

Спомоществованіята почнуватъ отъ началото на всякой мѣсець.

менины умразы? Не до вчера ли до-
стигнали до върха на образован-
ностътъ Прусіани и Французи правя-
хъ громадни кушница отъ трупове на
словесни и разумни създания?

Та и днесъ, на този часъ, какво
сѣгледвамы да стави по-между различ-
ни народности и племена?

Ето тамъ въ Испаніѣ, жителитѣ на
това злочесто царство са колятъ и у-
биватъ непрестанно! Ето тукъ на бли-
зу до насъ Египетскитѣ войски са
срѣщатъ съ жителитѣ на Запгвебар-
скитѣ държавици и проливатъ взаимно
кръвтъ си! Ей-тамъ отътатъкъ прѣзъ
Атлантиския океанъ на Островъ Ку-
ба, населеніето е възстанало и са
жертвува немилосливо въ битви и са-
раженія! А въ Индійскія Полуостровъ
многочислѣнитѣ Англичани отъ врѣ-
ме на врѣме испразнятъ своитѣ насе-
ло и своитѣ крунове срѣщу нещастни-
тъ полудивацы.

Но защо да ходимъ толкозъ на да-
лъчъ, когато тукъ въ нашитѣ Държа-
ви, едно Словѣнско племе отъ четири
петъ мѣсеца насамъ са държи опорито
противъ императорскитѣ войски.

А отъ що произлизатъ тѣзи сбѣва-
нія, тѣзи кланія, тѣзи кръвопролитія?
Защо са продължава тѣзи кървава срѣ-
ща на човѣци, които трѣбваше да
живѣятъ мирно, да работятъ енергиче-
ски и да са водятъ задружно на на-
прѣдъ въ пътя на прогресса и на
общото благополучіе?

На тѣзи питання е твърдъ лесно да
са отговори. Кръвопролититѣ борби
водятъ своето начало отъ неприпозна-
ваніето на обикнитѣ човѣчески пра-
ва! Но за да бѣдемъ по ясни, нека
са съпотамы: защо са били днесъ
Херцеговинцитѣ?

Поне споредъ тѣхнитѣ казванія, жи-
телитѣ на Херцеговинѣ сѣ грабихли
оружіето, защото вече имъ дѣтѣгнѣло
да бѣдѣтъ подгисани отъ мѣстнитѣ
бейове и спахи; защото имъ са не-
позволявало, вопрѣки волѣтъ на Па-
дишаха, човѣкческото право да бѣ-
дѣтъ притежатели или участници въ
притежаніята на мѣстата, които насе-
ляватъ; защото най-сетѣ са увѣрили,
че безчовѣкчнитѣ спахи и чорбаджи
не рачатъ никакъ да ги припознаватъ
за еднакви прѣлъ закона, за човѣк-
ци тѣмъ подобни и за членове равни
въ обществото.

«Ний са рѣшили да проявимъ
крѣвтъ си, казватъ тѣ, и да умремъ
на бойното поле като човѣци, а не
да бѣдемъ употребявани като говеда.
Или живѣтъ или смъртъ, «казватъ
пакъ тѣ.»

Но какъ и да е, а тѣ не са заба-
вихли да грабятъ оружіята въ рѣцѣ,
да съставятъ чети, да напалнатъ го-
ритѣ и лѣсуритѣ, да поченѣтъ бун-
товническитѣ си движѣнія. Правител-
ството на Н. В. Султана не можеше,
разбира са, да стои хладнокрѣвно при
тѣзи движѣнія. Войски поплнихъ раз-
бунтуванитѣ области. Започенѣхъ са
крѣвопролитнитѣ срѣщанія. Сѣла са
запалили и изгорили; грамади отъ
лепоие са натрупахи и въздухѣтъ са
заглушилъ отъ стѣналіята на раняваното
и убивающе са човѣчество!

Далечъ отъ всяко прѣдубѣжденіе за
еднакъ или за другѣтъ страни, по-
стинний филантропъ усѣща сърдцето
си да са стиска отъ скърбъ, като чу-
ва за падналитѣ и отъ дѣтъ страни
жертви. Когато неговѣтъ широкъ и
разуменъ погледъ са простре и върху
по далечнитѣ кървави картини, които
са развиватъ на разни мѣста по зем-
нитѣ поврхнини, въ главитѣ му са
завъртаватъ многобройни размисленія

и съображенія. Той си задава различ-
ни въпроси, отъ които на едни отго-
вара, други едвамъ сѣмѣ да рѣши, а
трети нито досага съ едно какво годъ
развързване.

Най-напрѣвъ, той си пита: не сѣ
ли еднакви човѣци, братя нѣжни
тѣзи, които са притискатъ, които не-
милостиво са погубватъ тамъ на въз-
станническитѣ полета? Не стигатъ ли
на човѣкческото другитѣ неговъ не-
воли, неговитѣ нещастія, неговитѣ бо-
лести. ами и тѣ са залаватъ на бой
по-между си? Дѣлѣтъ ли е толкозъ
животѣтъ на всякого отъ тѣхъ, та
искатъ да го скѣсѣтъ и да го довър-
шатъ по-скоро?

Сѣтъ, какво искатъ да постигнатъ
отъ тѣзи кръвопролитія? Тѣхнитѣ же-
лѣнія не можахъ ли да са постигнатъ
и безъ ужасни кървави жертви?

Най-сѣтъ, днешното състояние на
нѣкон размиренъ и бунтуващи са стра-
ни какъ да са умри и да са удо-
ветвори? Могатъ ли народитѣ на
всякакви условия да добруватъ и да
успѣватъ? А ако не могатъ, тогазъ
какъ могатъ да са сдобятъ тѣзи дра-
гоцѣнни условия? Нѣкон си му отго-
варятъ сѣмѣ: безъ кървави и всеоб-
щѣ бунѣ (революція) нищо не може
да са поправи, старото и изгнило не
може да са застави, и човото и прѣ-
сното не може да тържествува.

А на това изрѣженіе филантропѣтъ
отговора: не можете ли да развѣите и
да распространите во всѣчки свѣтъ
идеитѣ че: солидарността е душа-
та на човѣкческия животъ?

Но какво е това солидарностъ? Ето
въпросъ, който ний ще са повърнемъ
да разгледамъ въ идущия брой на
«Напрѣдъкъ».

Реформитѣ.

II.

Ако реформитѣ или прѣобразованія-
та, казахмы ний, имать за цѣлъ у-
лучшеніето на сегашното бѣдно съ-
стояние на народа, първото нѣщо ко-
ето той очаква отъ тѣхъ е едно об-
легченіе отъ тяжестѣтъ на данцитѣ,
чрезъ намаляваніето имъ и чрезъ вдѣ-
ганіето на злоупотребленіята въ съ-
бараніето имъ; по ний изразихмы
сумишѣ, да ли, въ днешнитѣ крити-
чески врѣмена на финанцитѣ, ожида-
емитѣ реформи ще могатъ да напра-
вятъ желаното облегченіе. Подиръ
еднѣ седмици, новия ферманъ дойде
да потвърди справедливостъ на на-
шего въ туй отношеніе сумишане.

И наистинѣ, ферманѣтъ обѣщава
само че ще са зематъ мѣрки да ста-
ва събараніето на данцитѣ по единъ
начинъ справедливъ, а не както е бы-
ло до сегѣ, разумѣва са, по начинъ
несправедливъ. Като заповѣда да са
оставятъ оныя клонове на държавнитѣ
доходи, които производятъ страданія
за пародонаселеніята, безъ да оздра-
вятъ никакъ важни ползи за дър-
жавнитѣ ковчегѣ, ферманѣтъ казва, че
трѣбва да са търсятъ всѣкитѣ
средства, способни да умножатъ тѣхъ
доходи съразвѣрно съ развитіето на
богатствата на мѣстото. Това така
естественно трѣбваше да е при нѣ-
колкоко милиона лири годишенъ не-
допмокъ за исплащаніето на лихвѣтъ
и посрѣщаніето на разносѣтъ на им-
періятъ.

Ний мислимъ че между даждіята,
които не оздравяватъ никакъ важни
ползи, а производятъ страданія на
народонаселеніята, е даждіето за пѣт-
но тезкере. Пѣтнитѣ тезкерета трѣбва
да са дигнатъ по всѣкото простран-
ство на държавитѣ, защото непости-

гѣтъ цѣлѣтъ, за които са излавятъ,
а само докарватъ вредителни прѣпят-
ствия на хората. Вечерѣтъ получаватъ
еднѣ телеграмѣтъ, трѣбва сутринѣтъ
рано да трѣгнѣтъ за едни-кое мѣсто,
но вый трѣбва да изгубитѣ тоя день
за да си извадитѣ тезкере, ако ли пѣкъ
е пѣтъкъ. трѣбва да останете и въ
сѣботѣ до пладнѣ. Отъ който градъ
заминете, трѣбва да ходите по конѣ-
кътъ да си кантите тезкерето. Въобще
вий не можете да отидете отъ едниъ
казалійскій градъ до съседний, ако и
разстояніето да е едвамъ три часа,
безъ да имате тезкерето си кантено.

Въ послѣдне врѣме, едниъ младъ тър-
говецъ трѣгва отъ Шуменъ съ жѣлъ-
зницѣтъ за Русчукъ; тамъ му по-
спили пѣтното тезкере и като го бѣлъ
забравилъ, вършилъ го въ отечеството
му да си вземе тезкерето, че послѣ
да са върне да отиде по работѣтъ си.
Случвало са е на много хора почтен-
ни да си изгубятъ тезкерето или мѣ-
стото за гдѣто отивали, да е писано
погрѣшно и така да лѣжатъ затворени
до когато да дойде извѣстіе или ке-
филникъ отъ отечеството имъ. Много
селіе сиромаси отхождатъ съ едниъ
мотикъ на рамо и съ едниъ хлѣбъ
въ торбѣтъ, въ близкий градъ на
съседникъ казаа да копятъ лозя, по
са запирайтъ прѣдъ вратата на града,
защото нѣматъ пѣтното тезкере, ако и
селото имъ да не е едниъ день да-
лечъ отъ града. Когато почтени тър-
говци грамади и кропки и трудномо-
биви сѣмѣне губитъ драгоцѣнни дни
за изваждане и кантене на пѣтны
тезкерета, разбойницѣтъ, крадѣцѣтъ,
Черкезитѣ обиратъ и убиватъ по всяко
коше на пѣтищата похитѣтитѣ гра-
ждани и селіи, безъ да ги пытатъ
кантено ли е или не пѣтното пѣтъ тез-
кере. Ако по всѣкото пространство
на имперіятъ имаме ежедневни случ-
ки на обирѣния и убиванія по пѣти-
щата върху оныя именно, които си
имать всакого редовно тезкерето, ний
не виждамы ползѣтъ на тезкеретата.

Въ европейскитѣ господарства, въ ко-
ето и да е, можете да пѣтувате отъ
едниъ край до другий на царството,
безъ пѣтното тезкере, и безъ страхъ да
вы обератъ или убиѣтъ разбойници
по пѣтищата; а у насъ не можете да
мрднѣте отъ тукъ до тамъ безъ пѣт-
но тезкере, и безъ опасностъ да ли
ще стигнете до домѣтъ си живѣ и
здравѣ. Това показва, че пѣтнитѣ
тезкерета не прѣпятствуватъ на раз-
бойницѣтъ по пѣтищата, а прѣпят-
ствуватъ и докарватъ страданія въ-
обще за всѣкитѣ подданици, за туй
трѣбва да са унищожѣтъ и замѣстятъ
съ други полицейскы мѣрки, каквито
употребяватъ европейскитѣ прави-
телства.

Другъ такѣвъ едниъ прѣказанъ и
раздражителенъ данѣкъ за унищожаваніе
е въведенъ отъ нѣколко години фор-
малитетъ на често прѣписване мно-
гобройни парчета *manu*, за които
трѣбва да платите на всяко парче собно.
Селіете сѣгледватъ тѣзи мѣрки като
измисленъ просто да ги съблѣча и о-
голява. Споредъ сегашний формалитетъ,
пѣтъ-шестъ пѣти като ви прѣпишатъ мѣл-
кътъ, може да отиде за станѣлитѣ прѣ-
писванія, правѣ и тапи, всѣкѣта стой-
ностъ на мѣлкътъ. Достатъчно е само
кага са проладе едниъ мѣлкъ да му
са зема право на тапи, и когато на-
сѣдницѣтъ сами поискатъ да са прѣ-
пише наследството на името имъ.

Царскій Ферманъ показва видимо
улучшеніе само въ данѣкътъ на бе-
дѣлѣтъ. Тоа данѣкъ ще са зема само
отъ оныя, които имать отъ 20 до 40
годины. По тойзи начинъ са вдига

Подписката на спомоществованіята става
Въ Цариградъ при Н. В. Пайденева
Редактора и притежателя — Агостанъ-Ханъ
№ 14.

Статіи и дописки за общечовѣкчески и на-
родни работи са възпитѣтъ съ благода-
рѣно, во въ всякой случай трѣбва да са сна-
дени съ потребнитѣ подписи.

За вѣстни извѣстія са плаща по 2 гроша
на рѣдъ.

Испращанитѣ за обнародване статіи и
дописки на заѣтъ са не връщатъ.

къв човѣкъ, всякой го тѣче, опе-
правдава, обича. Другъ е човѣкътъ,
който е стоялъ сръщу гърмежътъ на
топоятъ и на куршумьтъ като градъ
върху му. а другъ човѣкътъ, който
запръзва отъ страхъ и балдисва като
вадицъ сръщу му ножъ или пищолъ.
Само войнственитъ народи биватъ
свободни и независими; народитъ, кои-
то сѣ изгубилиmajжестовото си, не
могатъ да иматъ въ дѣло това прѣ-
имущество, най драгоцѣното за че-
ловѣка. Развъ пий Българетъ, които
имами славянскъ кръвъ въ жилитъ си,
не можемъ да бждемъ толкова воин-
ственни, колкото Арабитъ и Анадол-
литъ, та само тѣ да бранятъ общото
ни отечество — Държавтъ. Нашето
исключение отъ военитъ службъ, ако
не е недоурие, то никакъ не са о-
правдава, на и самото недоурие си
пѣма мѣстото, и не може да са оправ-
дае, до когато са прогласява въ пар-
скитъ Хаттове равенството на всички-
тъ подданици. Имайте го неоспоримо,
вий Българетъ, че до като не са зема-
и отъ васъ аскеръ, както и отъ Мю-
сюлманитъ, за васъ равенство не може
да има; вий всякога ще си останете
ран, а тѣ ам. Или сте давали аскеръ
или не сте, съ това пѣма да станете
народъ по малочисленетъ, пийго по
многочисленетъ; но само когато има
и отъ васъ аскеръ, ще станете хора,
конто да вдъхаватъ почитаніе, и на-
родъ достоинъ за уваженіе. Българи-
нитъ, на когото занаятъ е да върти
сѣбъ и да прѣзира смъртътъ, воини-
кътъ, може ли да остави да дойде въ
къщитъ му пѣкой ага да го бие, или
да безчести семейството му, безъ да
не гробне брадѣтъ и да си не от-
мъсти за докаченіето; а кой е онзи
ага, който, като знае съ какъвъ Бъл-
гаринъ има работъ, бѣ държалъ да
си покаже варварщинитъ, да иска да
му са налага като тираниитъ, или да
докачи честиъ му. Сегашнитъ боеве,
млчителиства, обезчестяванія и тирани-
ства на Мюсюлманитъ не могатъ да
пзчезитъ, до като са не възвръне на
христіанитъ войнственитъ духъ и
млжестовото, което е отличителната
черта на свободнитъ човѣкъ и на
уважаемитъ гражданиитъ. Чуденъ е на-
шійтъ Българинъ: ризъ пѣма на гър-
бътъ, хлѣбъ пѣма въ къщитъ си,
цървули пѣма на кравата, все работи,
никога не може да привтаса да са
заплати, биятъ го като вулиъ, обез-
честяватъ го, а той вѣчно търпи,
вѣчно, само и само да са не изгуби
животетъ му! негли защото не ще
да има кой да остане послѣ пакъ да
работи, да тѣжи, да са страхува и да
вѣде добутъ. Во ето до какъвъ степенъ
на нравственетъ упадѣкъ достигатъ
хората, на които е отгетъ куражътъ,
на които духътъ е строенетъ и спле-
сканетъ, щото съ такъва хора, не Хат-
ти-Шерифъ, не Хатти-Хумаюнъ, не
тойзи Ферманъ, но еше сто фермани
не могатъ докара равенството во вза-
имното почитаніе на правдатъ: стра-
хътъ, който е оживѣлъ въ сърцето
на Христіанитъ, дава животъ на ага-
лжкитъ на Турчинъ. Напраздно хри-
стіанитъ прави подлизничества, ус-
тъпчивости и всякакъвъ видъ рабо-
лѣпствія, за да не спечели ужъ бла-

говоленіето на Турчинъ; той никога
пѣма да бжде миренъ отъ него, догдѣ
то не стане лично способенъ да на-
прави Турчинъ да уважава законното
му право. Ако ще да сѣмъ все такъва,
пдъ добръ да не сѣмъ, та стига да про-
глашавамъ унитъ на просвѣтитъ Ев-
ропѣ съ плачеветъ си и риданіята си
че Турцитъ ни угитѣвали, и да пра-
вимъ срамъ на славенското племе, отъ
което пропехождамъ. Нека са рѣшимъ
прочее да поискамъ съ променія да
са приѣматъ въ военитъ службъ,
вѣтето да давамъ бедель. Това е и
добръ разумиванитъ интересъ на Ос-
манскитъ държавъ, за това и право-
то да давамъ аскеръ ни е припознано
еже отъ Хатти-Хумаюнътъ, но не е
было до сега положено въ дѣйствиѣ.
Това право, както справедливо казва
и «Вѣкъ» не е право за прѣвпране,
и вий са надѣвамъ, че ако го поис-
камы да са приложи, пѣма да ни са
откаже.

Туй начало: *силата стои по-горъ
отъ правото.* което искахъ да отда-
жъ на Бисмарка че го казавъ въ
прускитъ Камаръ, туй начало вий
не приѣматъ, но вързавъ че, ако пра-
вото трѣбва да стои по-горъ отъ
силатъ, то силата е необходима за
да го поддръжа. И прѣди френско-
прускитъ войни Германія бѣше на-
селена съ философи и дълбокоучени
во всякакъвъ видъ мжже, но не са-
мо са не уважаваше тѣй както са у-
важава днесъ, когато показа военни-
тъ си силъ, но са често и неправе-
дно нападане и докачаше отъ своитъ
неприрны сѣдѣи коитъ имъ тѣпчахъ и
подигравахъ. Онзи, който не знае да
прѣзира тоя свѣтъ, не може и госпо-
даръ да бжде на тоя свѣтъ, казва
Руссо; т. е. онзи който не знае да
умира за защитѣтъ на имотътъ си и
на честиъ си, не е достоенъ да ги
притежава, и непрѣтнито единъ день
ще ги изгуби. Това е истина, както
за всякой човѣкъ частно, тѣй и за е-
динъ народъ и за единъ държавъ; за
това е въ интересътъ, както на Ос-
манскитъ Държавъ, тѣй и на народы-
тъ коитъ имъ населяватъ, да взематъ
всѣкитъ равно участіе въ военитъ
службъ, въ защитѣтъ на общото имъ
отечество; тогава ще можемъ вий да
вдъхнемъ уваженіе на въкашнитъ
силы и ще можемъ да въдворимъ въ-
тръ равенството съ всѣкитъ му бла-
готворны слѣдствія.

До когато османскитъ народъ оста-
ва привилегированъ въ туй отношеніе
надъ христіанскитъ подданици, дър-
жавата не може да добѣе нито благо-
денствіето си, нито силатъ си, нито
могуществото си. Нека са послужимъ
съ единъ примѣръ, за да направимъ
мыслѣтъ си по ясна. Въ единъ стра-
нъ заселенъ отъ овцы и завладѣнъ
отъ арсланы, въ великодупието си царъ
прѣгласилъ че арсланитъ и овцы-
тъ ще бждатъ равни прѣдъ очитъ му,
ще са почитатъ помежду си като бра-
тия и ще уважаватъ взаимнитъ си
права на честь, животъ и имотъ. Ис-
пълнителната, сдѣлбната и полицей-
ската власть повърлил въ рѣцѣтъ на
арсланитъ. Въображавате си лесно въ
такова едно царство силѣтъ на раве-
нството между овцытъ и арсланитъ,

безъ да изтекува да ви са под-
несжтъ подпечатаны отъ овцытъ адре-
си. въ които да ви увѣряватъ че дѣй-
ствително са помпнущатъ братски съ
своитъ братя и съграждани — ар-
сланитъ. Такава е разликата между
единъ воинственетъ народъ, самовла-
стенъ господаръ на невоинственитъ и
уплашениитъ народъ. Ако искате да ви
са почитатъ праватъ, трѣбва и вий да
добѣете арсланскъ природѣ, т. е. трѣ-
бва да са възроди и въ васъ войн-
ственитъ духъ чрезъ военитъ слу-
жбъ. Ако ли пѣкъ искате овцы да си
останете, тогава прѣстанѣте да са о-
плавквате отъ опеираданія, защото отъ
самото естество овцата сѣ назначена
да бжде плячка на арсланитъ. Такъва
сѣ размысленіята, конто ни каратъ
да съвѣтувамъ нашитъ Българи да
прѣдпочнатъ да служатъ като воини-
цы въ войскатъ, нежели да плащатъ
бедель.

Да дойдемъ сега на най тѣжкитъ да-
нѣкъ — на десетѣтъ. Каго оставя
единъ четвъртинъ, коитъ бѣше из-
въпречно прибавена, ферманътъ казва,
че десетѣтъ ще си бжде, както си
е былъ и на прѣдъ, само трѣбва да са
зематъ мѣрки да са прѣдотврати про-
изволътъ въ събирането му. Доказа-
но е, че днешната система на десе-
тътъ е лоша; за да са вдѣгнитъ
злоупотребленіята, трѣбва да са про-
мѣнитъ системата; за това нашето мѣр-
іе е, да са обярне тоя данѣкъ на
поземеленъ, т. е. да са раздѣлѣтъ на
всѣко мѣсто обработванѣтъ земъ, като:
нивы, лозя, ливады, градини, на двѣ
категоріи, споредъ производителнатъ
имъ силъ, и, слѣдъ като са извади
прибавената въ послѣднитъ години из-
въпречна четвъртина, да са намѣри въ
пѣтъ-тѣхъ или десетъ-тѣхъ послѣднъ
години среднето число на произволител-
ностѣтъ имъ, и то да са опредѣли за
данѣкъ. Тазъ мѣрка справедливо при-
способена е най добрата, по приложе-
ніето ѳ изыска много врѣме, и по-
сѣтъ кой ще имъ приложи? Както и да
е, трѣбва да са помогне на селянина
да са отърве отъ алчны, жестоки и
ненасытны излизамджинъ, коитъ му зе-
матъ зѣмъкъ изъ зѣмото. Подобно е-
дно уллученіе бы было за селянина
най голѣмото благодѣніе, и то бы
облегчило половинѣтъ отъ тяготѣтъ
на дупитъ му. Но да чакамы да ви-
димъ какво ще са рѣши по тоизи въ-
просъ на дѣло. Голѣмата млчнотія е
въ туй, че бюджетътъ на държавѣтъ
не позволява желаемитъ уллученія.

За да сѣмъ данѣцѣтъ съразмѣрни съ
богатството на царството, за да не сѣмъ
подданицитъ прѣтоварени съ тѣжкы
данѣцы, конто ги държатъ въ бѣдностъ,
въ злощастіе, трѣбва да владѣе въ
финанцитъ на държавѣтъ добръ редъ,
трѣбва да има контролы. Цѣлѣта на
едно добръ управлявано господарство
е да осигури на всѣкитъ свои под-
даници животътъ, честиътъ и имотътъ,
да развѣе промышленностѣтъ, да имъ
достави вѣтрѣнитъ безопасностъ, бла-
гополучіе и общо благоденствіе. Тозъ
е резонътъ на неговото сществованіе.
Въ замѣтъ на туй вътрѣшно благо-
денствіе, плодъ на доброто управленіе,
на честитъ и способитъ администраціи,
на доброто правосудіе, на добротъ

полиціи, и за поддръжане на воен-
нитъ силъ за защитѣтъ на държа-
вѣтъ, подданицитъ плащатъ извъ-
стны даждія, справедливо раздѣрлены
и събираны, конто съставляватъ дохо-
дытъ държавни за посрѣщане на раз-
носкитъ на държавѣтъ. За народона-
селеніята въ Турціи даждіята сѣмъ срав-
нително тѣжкы, защото не е развита
нищо промышленностѣтъ, ни земледѣ-
ліето, ни торговліята, а при това и
не са достигатъ и оныя благодѣлїи,
конто държавата е длжна да осигури
на своитъ подданици. То е че упра-
вителната класа хора е далѣкъ отъ
да отговаря на своитъ длжности. Не
е наша работа и нѣмамы право да по-
пытамы какво станѣлъ толкнитъ ста-
нѣли отъ 20 години на самъ заемъ,
за конто плащамы сега 14 миліона
лиры лихвы на европейцитъ. за конто
лихвы са прѣтоварватъ всѣкитъ под-
даници съ данѣцы и са стягатъ за
пары въ мѣлгеме. Това бѣше работа
повече на османскитъ народъ, не на
христіанскитъ. Османскитъ народъ трѣ-
бваше да желе да тури въ финанци-
тъ добръ порядѣкъ и контролы, какъ-
то сществува въ благоустроенны-
тъ европейскы господарства. Но ос-
манскитъ народъ съ своитъ понѣ-
тія по уравненіето и по политикѣтъ,
не е еше въ сѣстоаніе да мысли
за тѣя работы. Каго е тѣй, на насъ
христіанитъ са не пада нищо да мы-
слимъ, нежели да размыскамы въпро-
сѣтъ за доброто употребленіе на при-
ходѣтъ и на разноскитъ на държавѣтъ.

Русскитъ печатъ

За новитъ Императ. Ферманъ.

*Полуофициалнитъ «Петербургскитъ
Вѣстникъ» като обнародува испра-
веното по телеграфѣтъ въ столицѣтъ
на Россіи съкращеніе отъ но-
витъ Императорскитъ Ферманъ, пра-
ви върху тоизи документъ слѣдую-
щитъ разсужденія въ политическитъ
си отнѣтъ:*

«Като обнародувахмы въ прѣпо-
слѣднъ си листъ телеграммѣтъ изъ
Цариградъ, въ който са съкращава
Императорската Заповѣдъ, коитъ про-
гласява «слѣдѣтъ и административ-
ны реформы» въ Турціи, за прѣвъ
наши дѣлжносты счетовъмы вий да
прочетемъ изново Хатти-Шерифътъ отъ
18 Февр. 1856, коитъ порѣчителнитъ
силы зехъ прѣдъ видъ въ трактатѣтъ
отъ 30 Марта истѣтъ години, като
припознахъ неговото достоинство, и
мыслимъ че отговарямы на желаніето
на мнозина отъ нашитъ читатели, като
положимъ прѣдъ очитъ имъ тоизи ва-
женъ документъ; а тѣ като го про-
чѣтъ ще си съставятъ убѣжденіето
че и прѣди 20 години, тѣкмо както
днесъ, Цариграданитъ исповѣдувахъ
недостаткитъ на Отоманското законо-
дѣлство и администраціи и че еше
отъ тогазъ са начѣртаваше сѣщата
программа за поправленіето имъ.

«А казвамы программа, защото но-
витъ Императорскитъ Ферманъ, сѣмъ
както и Хатти-Шерифътъ на 1856,
са ограничава въ очитѣніето на общы
идеи, конто щѣтъ да послужатъ като
основа на прѣобразованіето на Право-

сѣдіето и на административното
колоническо управленіе, а очитѣ
ніето на начитѣтъ за приспособленіе
са запазва да са възможны, какъ-
ване нашитъ телеграммъ, на оскрѣ-
нитъ комисіи, коитъ има да са оскрѣ-
ли. Имамы прочее прѣдъ себе
изданіе на сѣщѣтъ программѣ съ
кои само измѣненія, а остава да
димъ въ какво ще различа днесъ
лаганіето ѳ въ дѣйствиѣ отъ ста-
то, — или по добръ отъ неслѣдѣтъ
— прѣди двадесетъ години.»

Слѣдъ това русскитъ вѣстникъ
народува реченитъ Хити-Ше-
на който по главнитъ распоря-
бѣхъ слѣдующитъ: Поддръжане
сигуряване и развитіе на про-
гитъ и оправданіята на всѣкитъ
сіанскы и други немюсюлманскы
жи, прѣобразуване на сѣмъ
та въ Държавѣтъ, допълненіе на
китъ клонове на законодѣл-
строго ограниченіе и наказаніе
злоупотребленіята и наславанія
разнитъ чиновницы, прѣобразованіе
системѣтъ за събирането на да-
китъ, прѣобразованіе и нарежданіе
законодѣлителитъ Сѣвѣты за оскрѣ-
паніе на некрепното избираніе
прѣдставителитъ на Мюсюлманитъ
Христіанскитъ и други общины
свободѣтъ за гласоподаваніето въ
вѣтитъ, прѣобразованіе на
за притежаніето, прѣобразованіето
поллиціи въ столицѣтъ и въ оу-
ститъ, а връзъ вѣчно тоя пѣтъ го
венство между Мюсюлманскитъ
сіанскы подданици на Държавѣтъ
и приѣмане на тѣя послѣдѣтъ
всѣкитъ безъ исключеніе общественѣ
службы и въ службѣтъ на войска
Распоряженіята, на реченитъ Хитокъ
Шерифъ отъ 18 Февруар. 1856, да
то прогласяватъ туй равенство са
слѣдующитъ:

«Всѣко различіе или прозвание «Су-
«то клоны да направя който имѣтъ
«класъ отъ подданицитъ на Държ-
«вѣтъ Ми по долеъ отъ другытъ
«по причинѣ на религіи, азатъ
«или племе, ще са изглади за вѣ
«отъ управителнитъ протоколъ. Зѣтъ
«нѣтъ че наказватъ употребленіето
«всяко хулително или докачителнѣ
«рѣктерисаніе отъ странѣ на чѣлѣ
«лица или на властитѣ.»

«Понеже опрѣдѣленіето и по-
нѣнето на всѣкитъ върховни слѣтъ
«тели и други чиновницы въ Държ-
«вѣтъ Ми зависп съвършенно чѣтъ
«Моитъ Господарскъ волѣ, всѣтъ
«подданици на Държавѣтъ Ми, да
«различіе на народностъ, ще са при-
«матъ на общественитъ службѣ
«достойни за да ги заематъ, и
«редъ способностѣтъ и достоинствѣ
«си и съгласно съ правилата на
«изобщо ще са приспособитъ.»

«Понеже равенството на данѣтъ
«води съ себе и равенството на
«бѣтъ, както равенството на дѣлѣво
«стѣтъ води съ себе равенствѣ
«оправданіята, Христіанитъ по-
«цы, както и оныя отъ другытъ
«исповѣданія. дѣлжни сѣмъ за
«както прѣдварително са рѣши
«съобразяватъ наравно съ Мюсюл-
«нитъ, съ распоряженіята на законѣ
«за войскосъбирането. Началѣтъ

ли и различіи; птвенцата чурѣтъ
всѣко бѣше живо, прѣсно и посло.
Когитъ пѣзвѣхъ въ двора азъ мѣлѣтъ
чи кѣтъ гражданита. Зѣриахъ, Рада са
хождаше вътрѣ и имаше на посяи са
Сѣлѣдахъ че тѣ не прѣдѣше, а са
рѣсходѣние и сѣгизъ тогазъ погледѣтъ
къвъ небето. Приближихъ са до нѣтъ
Кѣтъ са въ очитъ ѳ. Рада са стрѣсилъ коитъ
доиди, за глѣда ми пѣлохъ, пѣлохъ, и не
думи нищо.

— Радке. дѣше, какво ти е, попятѣтъ
— Млчѣи. не отговори.

— Кажъ имъ, мой соколо, защо ти е
пѣлѣни очитъ съ сѣзѣи. — Пѣкъ мѣлѣтъ
сѣзѣи са трѣкувалъ по очитъ ѳ.

— А защо не ми отговоришъ, Радке,
питахъ азъ по настоятелно.

— Останете ми; тоѣ не ми дава
дѣнтъ имъ пощѣ, снощи ма бѣ, та ми
коститъ. А знаете ли защо! — Защо
то холѣтъ зачѣра въ Елена, той са
че въ моинствѣто си азъ сѣмъ пѣзѣтъ
любования, който и сега не ма забравѣтъ
Погледахъ на горката жена; погледахъ
токо ми дойде да заплача. Понскахъ
утѣлитъ, но не намѣрвахъ думи надрѣтъ
сполучатъ мосто желаніе. Тогазъ азъ
приближихъ до нѣтъ, хванѣхъ ѳ за ръ-
нѣтъ сѣмъ я п продумѣхъ ѳ:

— Трѣба да потърпѣшъ дѣше!

ПОДЛИСТНИКЪ

ДАМЯНЪ ОБѢЩАНКА.

(Рассказъ на една бабичка).

отъ

С. С. Бобчева.

IV.

Всѣко мѣсто има своитъ кусури. И Еле-
на има своитъ, конто не са малки. Азъ,
коитъ познавамъ доволно добръ Еленѣи, не
могъ имъ прости обаче една тѣхна голѣма
слабостъ. Тѣзи слабостъ е дѣто тѣ са ма-
мѣтъ твърдъ много съ чужденцитъ, конто о-
тнватъ въ тѣхния градецъ.

Непознатъ пѣкой момѣкъ, отъ колъ отъ
конопѣтъ откъснатъ може да иде въ Еле-
на, да са пооблѣже по спретно, да са покажи
че има малко паричи, и вий ще видѣте че
момѣтъ го задѣрятъ, че майкитъ зематъ да
го привлѣчатъ и че башитъ глѣдатъ да го
хванѣтъ въ примката. Стотини примѣри
могъ да ви донесѣ, конто говоритъ твърдъ
ясно че Еленѣи башъ чужденцитъ безъ
да почитватъ тѣхнитъ способности, а прѣз-
пратъ своитъ като некадѣрни и недостойни.
Познавамъ една праздна крѣтуна коитъ и дѣнъ
днешенъ играе главна роль въ еленското цар-

ство, но коитъ не е кадрина да раздѣли
на двѣ магарета слама. Познавамъ друга една
кравѣ, коитъ минава за докторъ въ Е-
лена, макаръ че тѣ не знае друго освѣтъ да
рече, да мучи и да бѣде тѣзи, на гърба на
коитъ са храни. Познавамъ единъ прокопан-
никъ даскалъ, коитъ на друго мѣсто бѣ у-
мѣрилъ гласѣтъ, но въ Елена е намѣрилъ ке-
депѣри и са вѣшулубури. И колко вѣще при-
мѣри искате за да ви докажѣ, че въ Елена
много калпави бапове сѣмъ минавали за зѣл-
тини монети! Но нека оставимъ сега за сега
размысленіята и да продължимъ разказа си.

Когато поплъ Петъръ са завѣрѣлъ пѣзъ Е-
лена, въ Бебрено трѣгитъ слухъ, че той на-
мѣрилъ мома за Димина, че тѣ бѣла хубави-
ца и работна, че неинѣтъ родители бѣли по-
тѣнни и разумни хора. Мнѣ са нѣколко
преме и всѣчки чакахъ съ нетѣрпѣние да
видѣмъ какъвъ бѣ бѣде крап на поповата
сгледѣ.

— По Димитровъ день ще бжде свѣтба-
та, говоряхъ една.

— Дамитъ харесалъ твърдъ много мома-
та и рѣшилъ да стане човѣкъ, казвѣхъ другъ.

— Който не са е поправилъ отъ мѣлъ и
който не е научѣлъ никакъвъ занаятъ, той
не става човѣкъ на старо време, казвѣхъ
умнитъ хора.

А Димитровъ день наблюдаваше.

Сватбата на поплъ Петрова сѣмъ станъ та-
кава, какъто откозъ не бѣхъ запоминували
старитъ хора. Еленѣи бѣ обичатъ да на-
правѣ нѣщо хемъ съ малко, хемъ хубаво.
Сватбѣри бѣхъ дошли пѣзъ този градецъ: п
момъ, и момѣи, и мѣжже, и мѣлди булки
имаше. Но нѣколко итѣша дойдохъ да по-
пѣтъ въ жазовитъ мѣлди сватбѣритъ. Пѣрво-
то нѣщо бѣше че когато младоженцитъ из-
лазяхъ пѣзъ черковната сѣлѣцѣтъ потѣмъ за
отъкозъ мѣлѣтъ, а тоа накарѣ поповѣтъ да
са прекрѣстятъ по три пѣти. Второто нѣщо
бѣше, дѣто когато младоженцитъ пристѣпѣ-
хъ презъ прага на башинѣта си кѣща едно
пѣнѣ-попѣлѣиѣи нѣмъ чина пѣтъ.

Всѣко старо и хитро зе да тѣкува тѣзи
дѣлѣ пѣлѣния и да вѣди отъ тѣхъ не добръ
прокобѣтѣи. Кожкото за мене, азъ не вѣрѣвамъ
нищо въ прокобѣлѣния, нито въ сѣнѣщата,
нито въ бѣлѣнията. Донозѣ сѣмъ патѣла, слу-
шала п учѣла. Тѣзи коса нече побѣлѣ, а то
не е отъ добринѣ.

Бузката са зовѣше Рада п бѣше напѣ-
на хубавица, спретна п прилична: черни
и голѣми очи, вѣти вѣжди, блѣи страшни,
малки устѣида п дѣлжѣтъ вратъ. Когато азъ
погледѣхъ на тоа ангелче, то ма заболѣ
сърдѣцето.

— Зѣочѣста душа! казвѣхъ си азъ; имашъ
да са патѣгашитъ чернитъ тѣгѣла отъ този
дѣволѣ, съ който ти сѣдинѣвашъ за вѣлѣтъ

своята сѣдѣина. Кѣта мома! по-добръ бѣ
было пѣдесѣтъ години да моинствувашъ отъ
кожкото да минавашъ подъ вѣнѣцѣтъ съ този
нехранѣиѣко, който отъ първия день ще
та расплачи и обѣще въ черно. Но данѣтъ
п не бѣди така, помѣлѣхъ азъ.

Монѣтъ страхуванія са сѣдѣиѣкъ по спо-
ро отъ кожкото даже си и предѣлагахъ.
Ише първата нѣдѣлѣ пѣи чухъи, че една
врѣва станѣла въ поплъ Петровата кѣща и
че тѣзи врѣва е произвелъ Дамитъ съ сво-
ята мѣлаза ступанка.

Азъ трѣбва да ви обѣдѣмъ, че са запознахъ
съ Рада отъ близо п че холяхъ у тѣхъ по-
честитѣко. Друго ми бѣше да слушамъ раз-
мынитъ ѳ разговори; мѣло ми бѣше да глѣ-
дамъ неинѣта ударна работа; радѣстѣ ми
бѣше да глѣдамъ неинѣта спретѣностъ, ху-
бѣстѣ п пригодѣиѣстѣ. Рада бѣше кѣтка,
коитъ пѣлѣи въ лѣопи рѣцѣтъ или по-прѣно
коитъ родителитъ ѳ безразсѣдно зѣрѣлѣхъ
въ болѣука. Тѣзи хора, не попитѣхъ ли по-
не на какъвъ човѣкъ предаватъ дѣщерѣ си?
Не трѣбае ли да са съвѣтватъ, да са на-
учатъ, какъвъ е зѣтъ нѣмъ че тогазъ? Но
какъ п да е, а една неразумна работа бѣ-
ше нече ставѣла. Кожкѣ скапо трѣбваше тѣ
да заплащѣтъ за неѳ!

Единъ день азъ отидѣхъ у попѣлѣиѣи. Та-
мѣи са бѣше запрѣлѣто. Градинитъ са
бѣхъ раззеленѣи; дѣрѣтата бѣхъ напѣлѣ-

